

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία

01 / 25

15 Απριλίου 2025

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Ταραχώδες διεθνές περιβάλλον – η Ευρώπη καλείται να αναπροσαρμόσει τη στρατηγική της

Αλλάζουν δραστικά οι κανόνες της διεθνούς οικονομίας

- Έντονες, αλληπάλληλες μεταβολές στη δασμολογική πολιτική των ΗΠΑ
- Νέα ισορροπία σε υψηλότερο επίπεδο δασμών; Επίδραση σε τιμές, κόστος παραγωγής
- Αβεβαιότητα: επίδραση στις παραγωγικές επενδύσεις, μεταβλητότητα στις χρηματαγορές
- Ανακατατάξεις στα διεθνή μερίδια αγοράς
- Η αντιστροφή του ελεύθερου εμπορίου έχει κόστος σε όρους ευημερίας

Νέα στρατηγική για Ευρώπη

- Συν-διαμόρφωση νέων κανόνων διεθνούς εμπορίου
- Ανταγωνιστικότητα
- Στρατηγική αυτονομία
- Άμυνα

Κομβική η ενίσχυση των εγχώριων επενδύσεων για μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη

Η ελληνική οικονομία ανακάμπτει στα προ-κρίσης επίπεδα

- Θετικές επιδόσεις σε αγορές εργασίας, ακινήτων, κεφαλαίων, τραπεζών, πιστοληπτική αξιολόγηση

Πόσο ανθεκτική είναι η ελληνική οικονομία μπροστά στις διεθνείς αναταράξεις;

- Μη αμελητέα πρόοδος σε οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες
- Ενδεχόμενο έντονης κρίσης απίθανο βραχυπρόθεσμα

Έχει δημιουργηθεί εγγενής δυναμική για υψηλή εγχώρια ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα;

- Κίνδυνοι απορρέουν από χαμηλή παραγωγικότητα και εξωτερικό έλλειμμα
- Οι επενδύσεις αποτελούν κλειδί για την αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων
- Κρίσιμη η πολιτική και κοινωνική στήριξη αλλαγών που αυξάνουν την παραγωγικότητα και την κοινωνική κινητικότητα

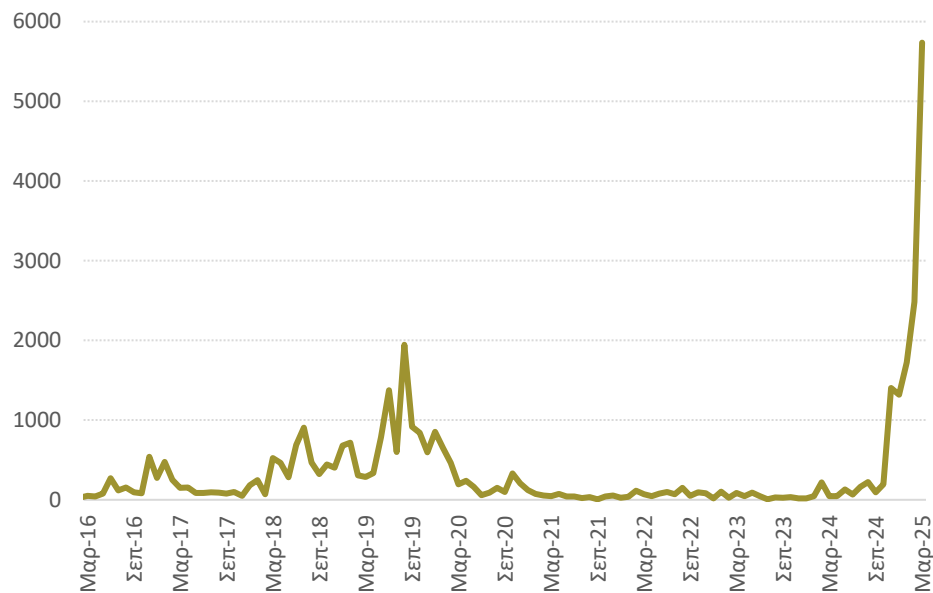
Διεθνές περιβάλλον: ανθεκτική οικονομική δραστηριότητα το 2024, με τους δασμούς να ανατρέπουν τη σταθερότητα το 2025

- **Συνέχιση της παγκόσμιας ανάπτυξης το δ' τρίμηνο 2024** με ήπιο ρυθμό, υπό την **σκιά της ανερχόμενης αβεβαιότητας** στη διεθνή εμπορική πολιτική.
  - Ετήσια ανάπτυξη 1,2% σε Ευρωζώνη το δ' τρίμηνο (από 1,0% το προηγούμενο τρίμηνο), 2,5% στις ΗΠΑ (από 2,7%), 5,4% στην Κίνα (από 4,6%), 1,9% (από 1,7%) στις χώρες ΟΟΣΑ.
- Ο **πληθωρισμός** στις χώρες του ΟΟΣΑ διατηρείται σε υψηλότερο από το επιθυμητό επίπεδο (στο 4,5% συνολικά και 4,7% ο δομικός, τον Φεβρουάριο), ενώ εμφανίζει μεγαλύτερη αποκλιμάκωση στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- Πιθανή καθυστέρηση σε περαιτέρω μείωση των επιτοκίων από τις **κεντρικές τράπεζες**, λόγω αβεβαιότητας για τις επιδράσεις των πολιτικών εμπορικού προστατευτισμού
- Ευμετάβλητο το **οικονομικό κλίμα** παγκοσμίως, υψηλή μεταβλητότητα στις **αγορές κεφαλαίου και στις διεθνείς τιμές ενέργειας**
  - Διατηρείται η ένταση **στη Μέση Ανατολή, αβέβαιη** η εξέλιξη του **πολέμου στην Ουκρανία**.
- Οι **διεθνείς οργανισμοί (Μάρτιος 2025)** προβλέπουν...
  - ΟΟΣΑ: Παγκόσμια ανάπτυξη 3,1% το 2025 και 3,0% το 2026 (από 3,2% το 2024).
  - ΕΚΤ: Ανάπτυξη +0,9% στην Ευρωζώνη το 2025 και 1,2% το 2025 (από 0,8% το 2024), πληθωρισμό 2,3% και 1,9%, αντίστοιχα.

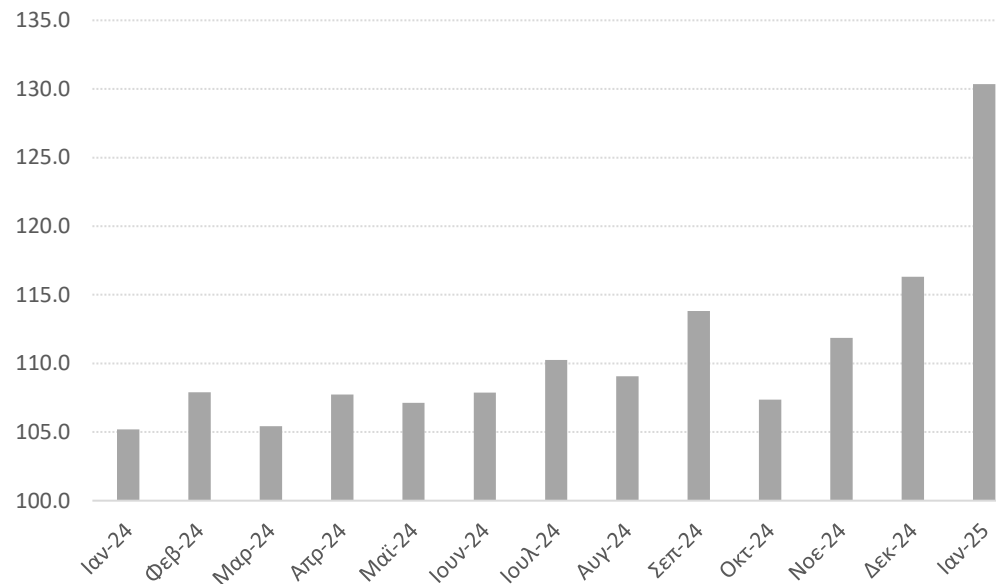
Ο νέος εμπορικός προστατευτισμός εγείρει πρωτοφανή αβεβαιότητα οικονομικής πολιτικής διεθνώς

Δείκτης αβεβαιότητας εμπορικής πολιτικής (μακροχρόνιος μέσος όρος =100)

Πηγές: US Economic Policy Uncertainty, Επεξεργασία: IOBE

Δείκτης όγκου εισαγωγών αγαθών από ΗΠΑ (2021 =100)

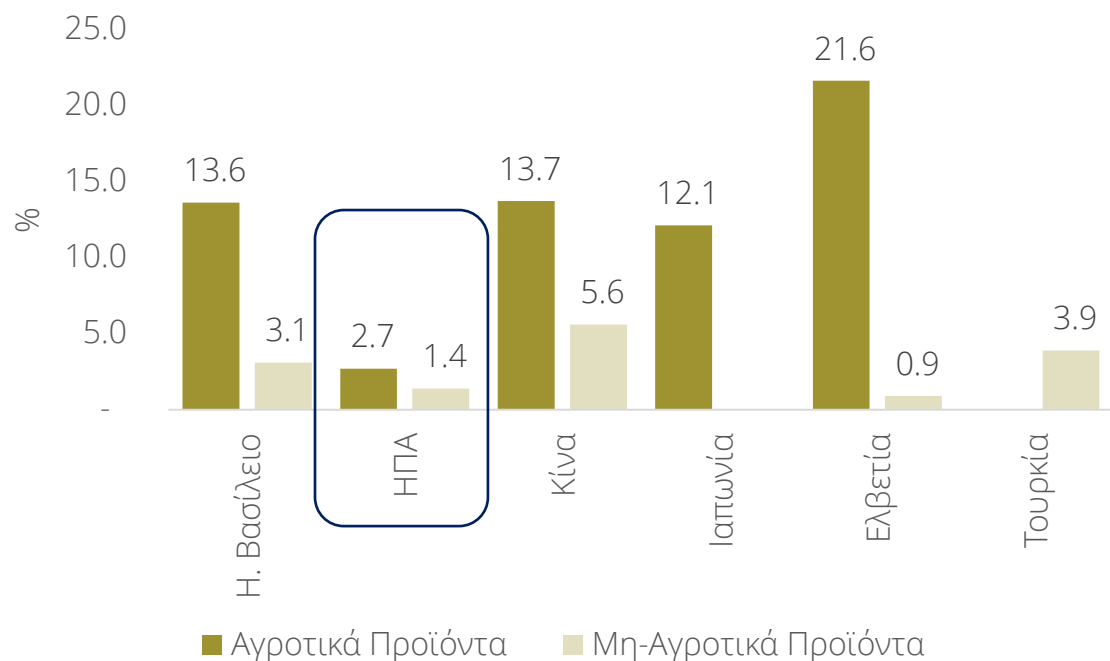

Ως αποτέλεσμα, καταγράφηκε προσωρινή αύξηση στις διεθνείς εμπορικές ροές στις αρχές του 2025, όπως ενδεικτικά εκτοξεύθηκαν οι εισαγωγές από εταιρείες στις ΗΠΑ, προκειμένου να δημιουργήσουν αποθέματα, προλαβαίνοντας πιθανή αύξηση του κόστους λόγω των επερχόμενων δασμών.

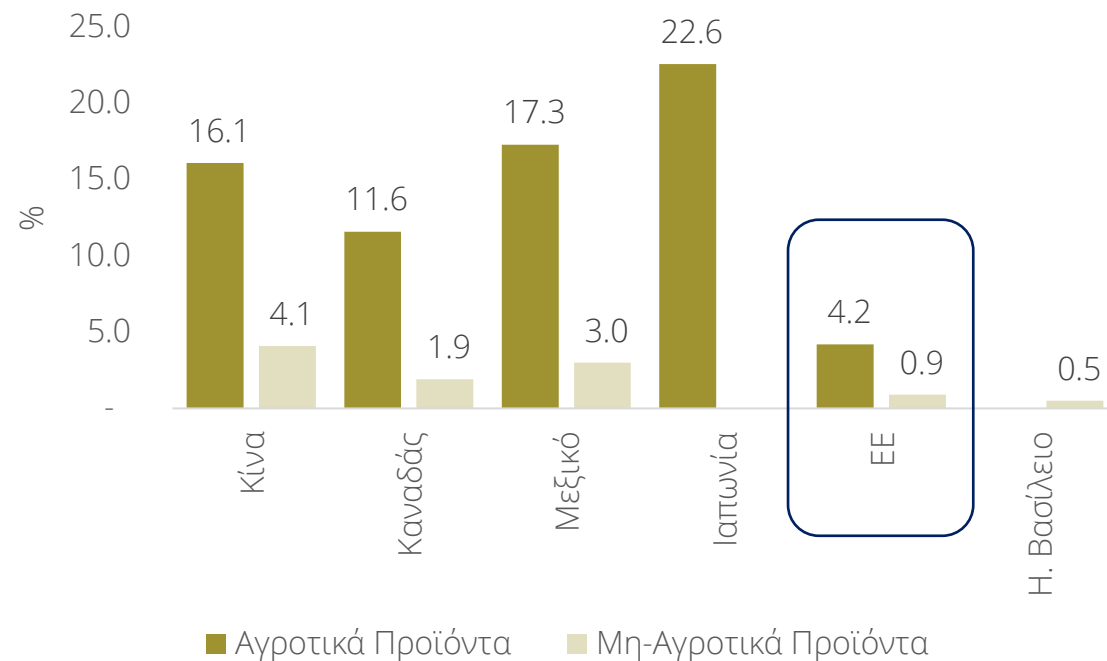
Μέχρι πρότινος, οι δασμοί που επέβαλλαν η ΕΕ και οι ΗΠΑ στις μεταξύ τους εισαγωγές ήταν από τους χαμηλότερους μεταξύ των βασικών τους εμπορικών εταίρων

Μέσος σταθμισμένος δασμολογικός συντελεστής στα προϊόντα που εξάγει η ΕΕ ανά προορισμό, 2023

Στο 2,7% ο μέσος δασμολογικός συντελεστής που επέβαλλε η ΕΕ στα εισαγόμενα προϊόντα της

Μέσος σταθμισμένος δασμολογικός συντελεστής στα προϊόντα που εξάγουν οι ΗΠΑ ανά προορισμό, 2023

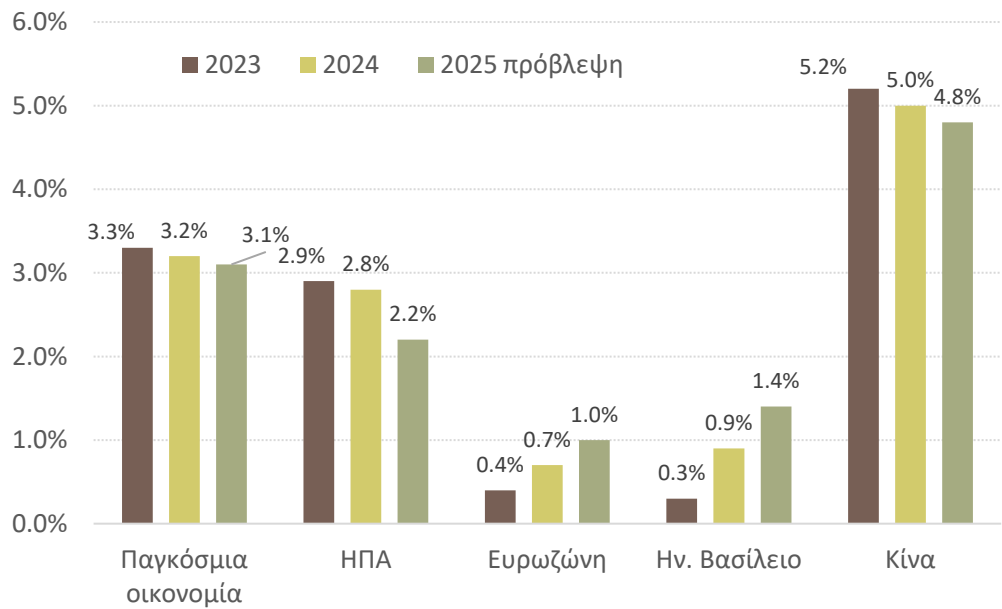
Στο 2,2% ο μέσος δασμολογικός συντελεστής που επέβαλλαν μέχρι πρότινος οι ΗΠΑ στα εισαγόμενα προϊόντα τους

Πηγή: ΠΟΕ (Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου)

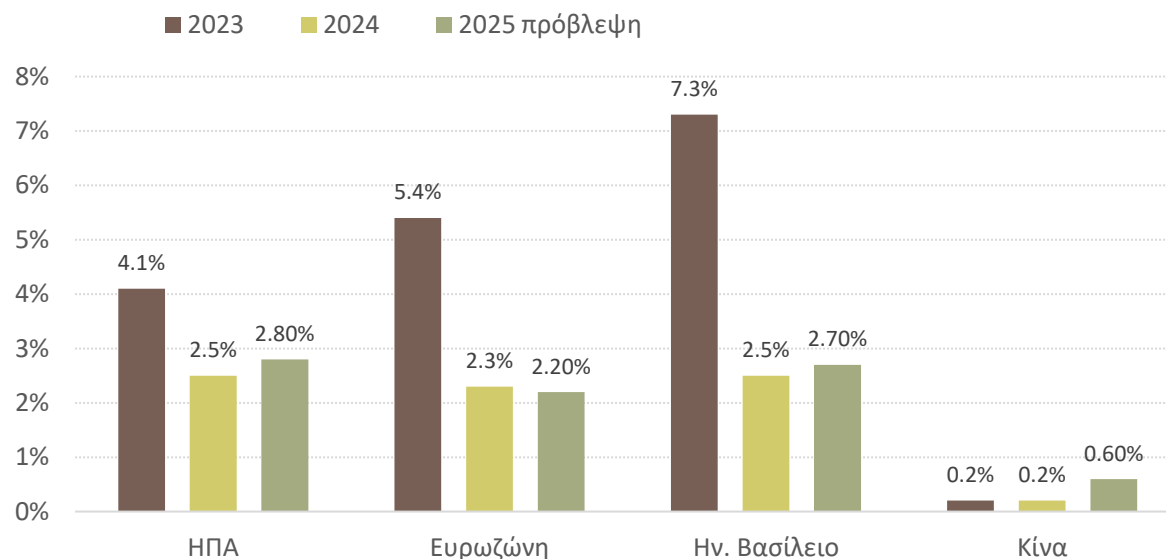

Η Ευρώπη υπολείπεται σε ρυθμούς ανάπτυξης, ο πληθωρισμός υποχώρησε το 2024, νέες πιέσεις εμφανίζονται ωστόσο το 2025

Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης

Ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού

Πηγές: ΟΟΣΑ (Μάρτιος 2025), Επεξεργασία: IOBE

Οι διεθνείς οργανισμοί αναθεώρησαν πρόσφατα τις προβλέψεις τους για την ανάπτυξη (προς τα κάτω) και τον πληθωρισμό (προς τα πάνω). Το μέγεθος των αναθεωρήσεων είναι ακόμη μικρό, εκτός από χώρες όπως ο Καναδάς και το Μεξικό, οι οποίες ήδη πλήττονται άμεσα και σε μεγάλο βαθμό από το **νέο γύρο δασμών των ΗΠΑ**.

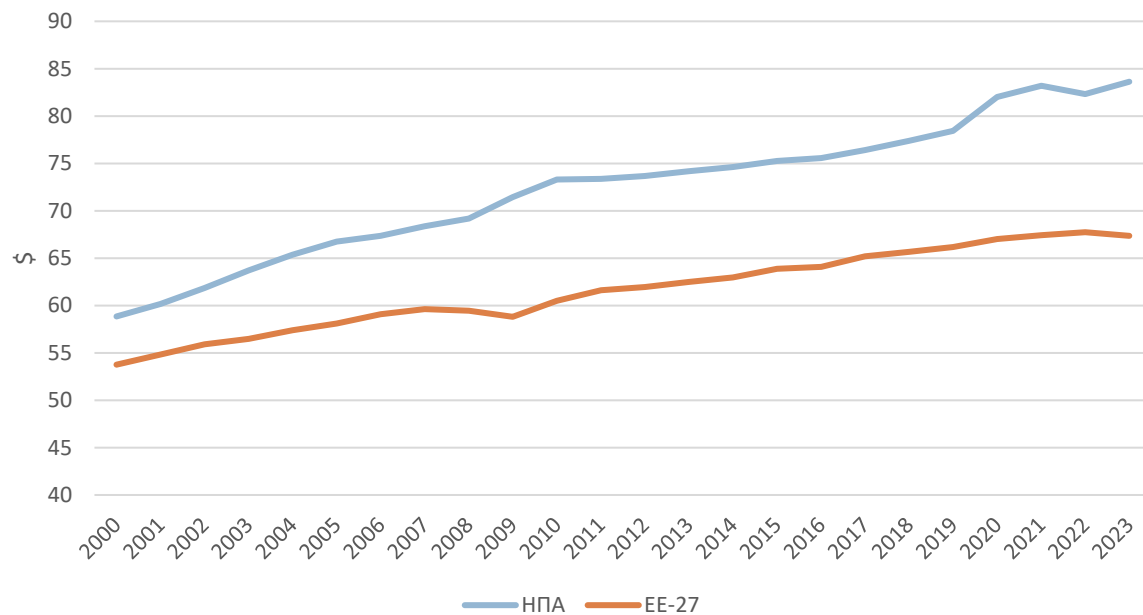
Διεθνείς τραπεζικοί οίκοι εκτιμούν ότι η **πιθανότητα ύφεσης στην αμερικανική οικονομία** έχει αυξηθεί σημαντικά.

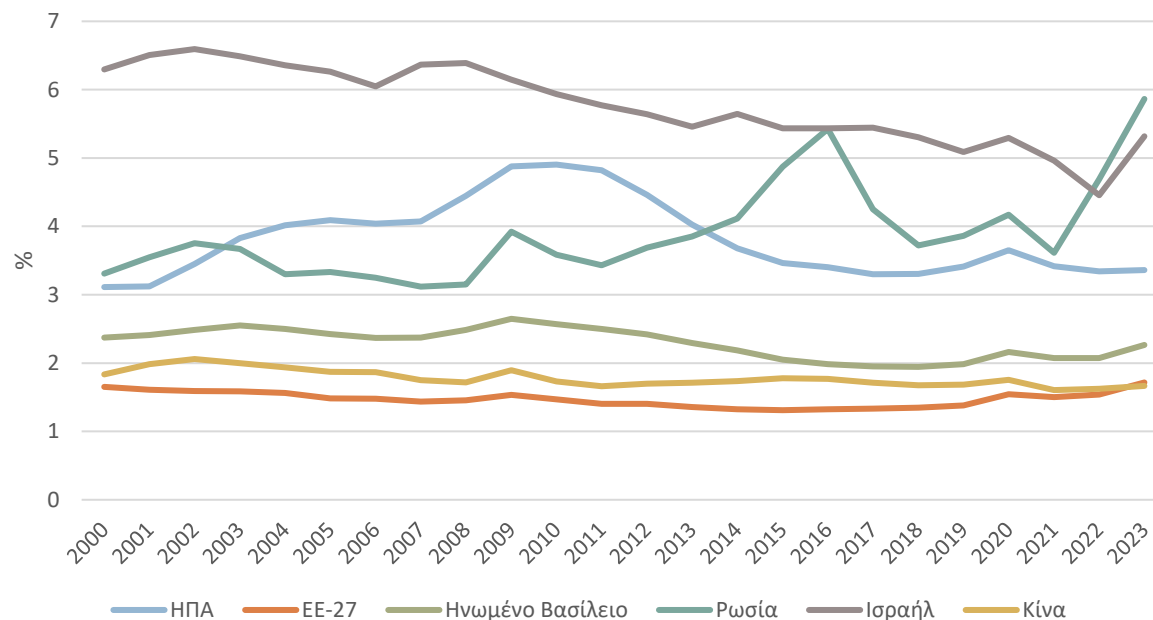

Η Ευρωπαϊκή οικονομία καλείται να αντιμετωπίσει μια σειρά από προκλήσεις

Παραγωγικότητα της εργασίας (ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας), ΗΠΑ & ΕΕ-27, 2000-2023, τρέχουσες τιμές

Αμυντικές δαπάνες (% του ΑΕΠ), 2000-2023

Πηγή: ΟΟΣΑ, Παγκόσμια Τράπεζα, Επεξεργασία: IOBE

Σημείωση: Η παραγωγικότητα μετράται σε δολάρια ΗΠΑ ανά ώρα, ισοδύναμους όρους αγοραστικής δύναμης, σε σταθερές τιμές του 2015.

- Το κενό παραγωγικότητας μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ σε όρους ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας διευρύνθηκε, από 15% το 2002 σε 30% το 2023.
- Μόνο δέκα κράτη-μέλη της ΕΕ ξεοδεύουν τουλάχιστον 2% του ΑΕΠ για αμυντικές δαπάνες σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του ΝΑΤΟ.
- Κείμενα στρατηγικής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ (Ντράγκι 2024, «πυξίδα» 2025, «καθαρή» βιομηχανική συμφωνία 2025, ReArm).

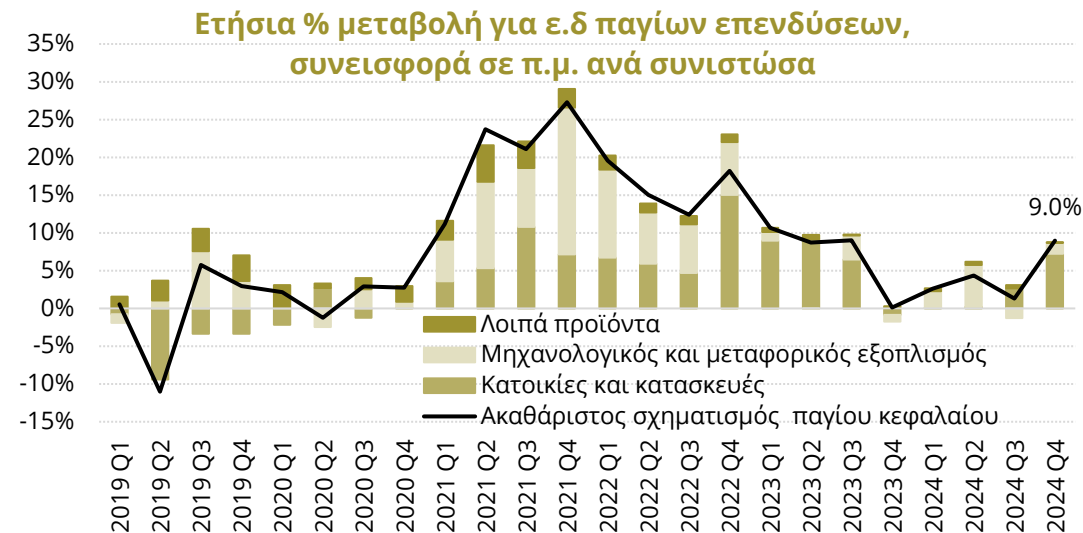
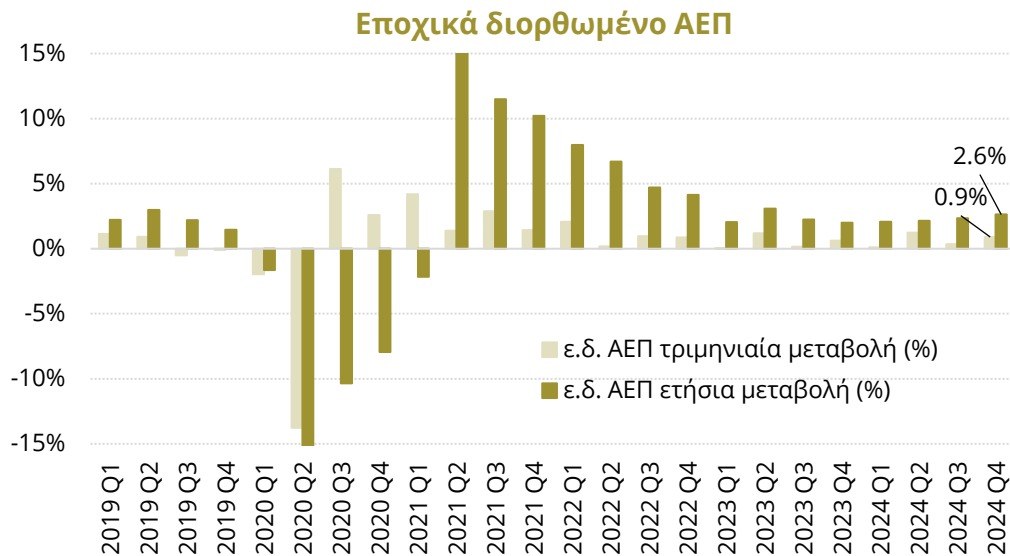

Ελλάδα δ' τρίμ. 2024: Ενίσχυση της εγχώριας ανάκαμψης

Πραγματικό ΑΕΠ δ' τρίμηνο 2024: +2,6% y/y

Επιτάχυνση της ανάπτυξης (από +2,3% y/y στο γ' τρίμηνο του 2024), ενίσχυση των επενδύσεων (κυρίως αποθέματα). Σημάδια κόπωσης της ιδιωτικής κατανάλωσης.

<p>Αντίρροπες τάσεις κατανάλωσης (ιδιωτική +0,8% y/y, δημόσια -3,4% y/y)</p>	<p>Ενίσχυση επενδύσεων, κυρίως αποθεμάτων (συνολικών +24,4% y/y, παγίων +9,0% y/y)</p>	<p>Αύξηση εξαγωγών (αγαθών +1,6% y/y, υπηρεσιών +5,9% y/y)</p>	<p>Αύξηση εισαγωγών (αγαθών +2,0% y/y, υπηρεσιών +4,8% y/y)</p>	<p>Διατήρηση εξωστρέφειας (80% του ΑΕΠ)</p>
--	--	--	---	---

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία: IOBE

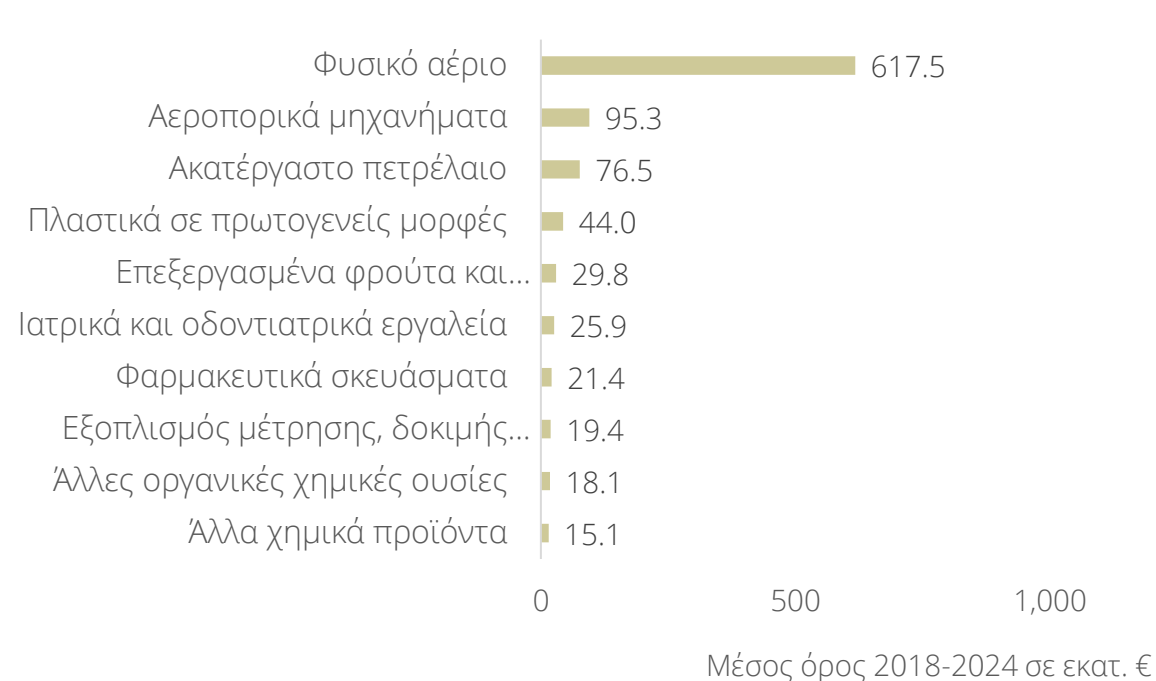

Φρούτα-λαχανικά, αλουμίνιο και τσιμέντο εξάγει κυρίως η Ελλάδα προς τις ΗΠΑ, ενώ εισάγει κυρίως Φυσικό αέριο, αεροπορικά μηχανήματα και πετρέλαιο

Ελληνικές εξαγωγές προς ΗΠΑ, μ.ό. 2018-2024 *
Κορυφαία βιομηχανικά προϊόντα

Ελληνικές εισαγωγές από ΗΠΑ, μ.ό 2018-2024*
Κορυφαία βιομηχανικά προϊόντα

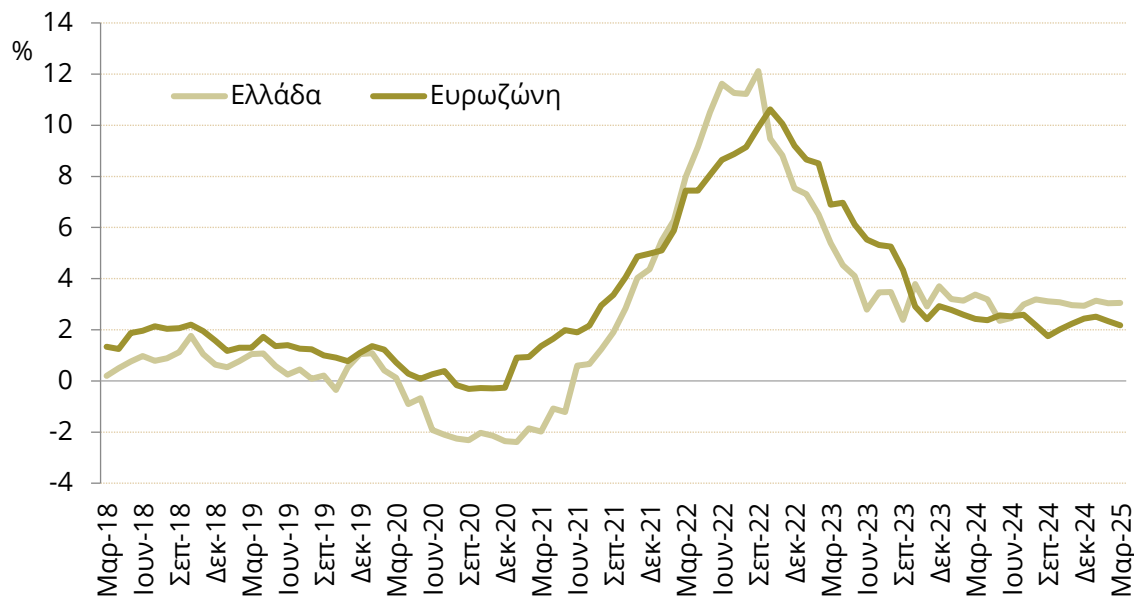
Η δομή των ελληνικών εξαγωγών προς τις ΗΠΑ (καταναλωτικά, ενδιάμεσα αγαθά, καύσιμα) διαφέρει από τη μέση Ευρωπαϊκή, όπου περισσότερο από το 70% των εξαγωγών αφορά ενδιάμεσα και κεφαλαιουχικά αγαθά. Το 1/3 των εισαγωγών της Ελλάδας αφορά ενδιάμεσα αγαθά (~50% στην ΕΕ), με πιθανές διαταραχές στις αλυσίδες αξίας σε περίπτωση εφαρμογής των δασμών.

Πηγή: Eurostat, International Trade, ComExt, σε τρέχουσες τιμές, * Εξαιρουμένων των Προϊόντων διύλισης πετρελαίου Επεξεργασία δεδομένων: IOBE

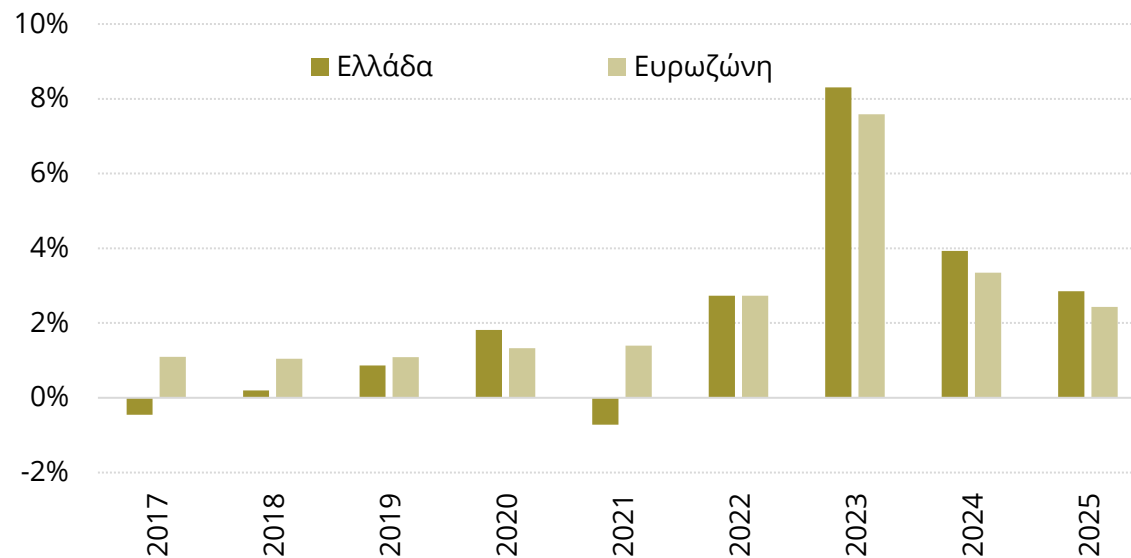

Οριακή αποκλιμάκωση του πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) το α' τρίμηνο του 2025 στο 3,1%, από 3,2% ένα έτος πριν: ήπια άνοδος των ενεργειακών τιμών

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους (Ιανουάριος - Φεβρουάριος)

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Επεξεργασία: IOBE

Ευρωζώνη: Αποκλιμάκωση πληθωρισμού, **2,3% το α' τρίμηνο του 2024 από 2,6% ένα έτος νωρίτερα.**

Ελλάδα: Άνοδος του εγχώριου Δείκτη Τιμών 2,4% τον Μάρτιο από 2,5% τον Φεβρουάριο. **Άνοδος ΔΤΚ +2,6% το α' τρίμηνο 2024, από 3,1% ένα έτος πριν.**

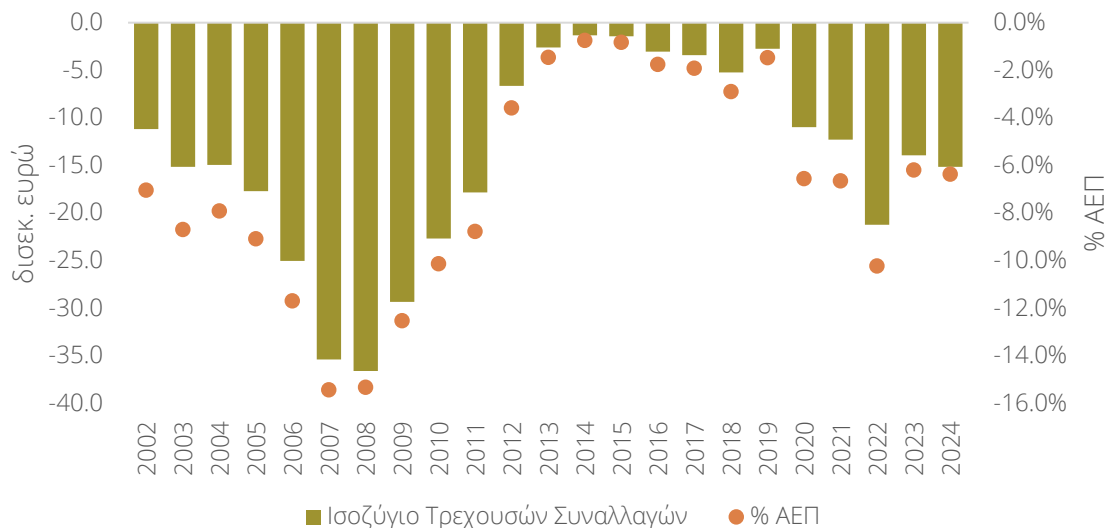
- Για το α' δίμηνο του 2025: Ρυθμός μεταβολής ΕνΔΤΚ +3,1%, έναντι 3,2% ένα έτος νωρίτερα, κυρίως από την αυξητική επίδραση μη ενεργειακών αγαθών (32,9%). Σχεδόν μηδενική η επίδραση των ενεργειακών αγαθών (0,0%), ενώ οριακά θετική ήταν η επίδραση από έμμεσους φόρους (+0,3%).

Δείκτης Τιμών Παραγωγού (Ιαν.-Φεβ. 2025): Άνοδος 0,4%, λόγω των μη ενεργειακών αγαθών, έναντι ισχυρότερης υποχώρησης 5,7% ένα έτος πριν.

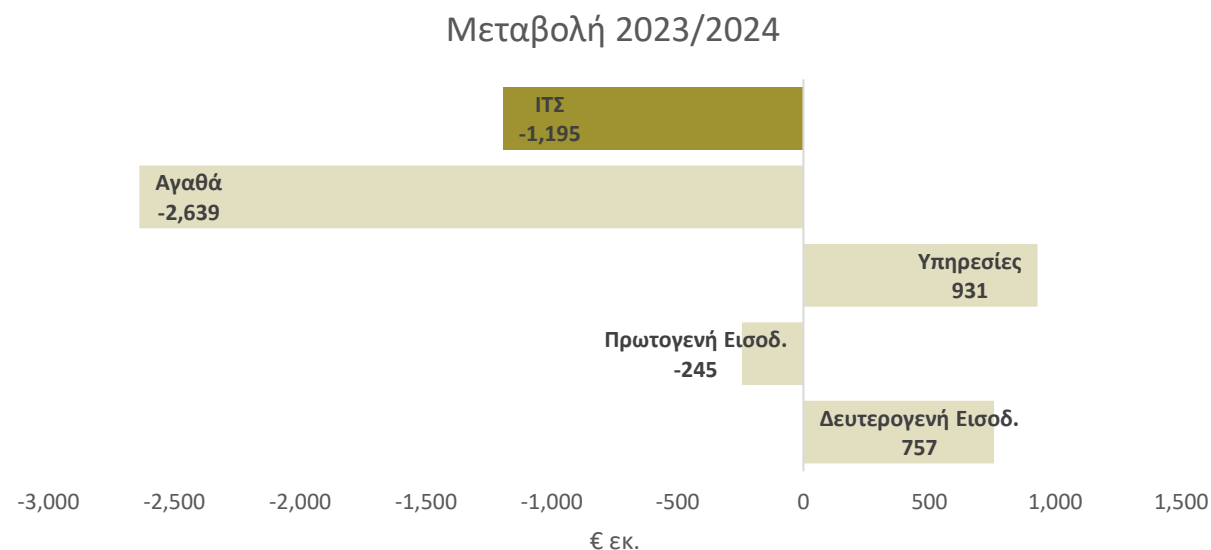

Στα €15,1 δισεκ. (6,4% του ΑΕΠ) το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) το 2024, αυξημένο κατά €1,2 δισεκ. σε σύγκριση με το 2023. Μείωση πλεονάσματος τον Ιανουάριο του 2025 κατά €784 εκατ.

Εξέλιξη του ΙΤΣ, Ιαν.-Δεκ. 2002-2024

Συνιστώσες του ΙΤΣ

Πηγή: ΤτΕ, Επεξεργασία: IOBE

- **Επιδείνωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών** το 2024 κατά €2,6 δισεκ., με σημαντική μείωση εξαγωγών καυσίμων και αύξηση εισαγωγών αγαθών. Αύξηση εξαγωγών λοιπών αγαθών κατά €361 εκατ.
- **Βελτίωση στο πλεόνασμα υπηρεσιών** κατά 931 εκατ., με αύξηση στις τουριστικές εισπράξεις σε ιστορικά υψηλό επίπεδο (€21,7 δισεκ.).
- Επιδείνωση στα **πρωτογενή εισοδήματα** κατά €245 εκατ., λόγω εκροής εισοδημάτων (κέρδη, τόκοι, μερίσματα).
- Βελτίωση στο **ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων** κατά €757 εκατ.

Δημόσια οικονομικά: καλύτερα από τον ταμειακό στόχο το 2024 και το πρώτο δίμηνο του 2025

Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2024 (ταμειακή βάση)

- Πλεόνασμα €369 εκατ. (στόχος έλλειμμα €3,60 δισεκ.)
- Πρωτογενές πλεόνασμα €8,70 δισεκ. (στόχος πλεόνασμα €4,64 δισεκ.)

Βελτίωση σε σχέση με το 2023, λόγω της μεγαλύτερης αύξησης των εσόδων (+10,6%) σε σχέση με τις δαπάνες (+4,2%)

- Αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες εσόδων σε σχέση με το 2023
- Αύξηση των αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων

Κρατικός Προϋπολογισμός Ιαν.-Φεβ. 2025 (ταμειακή βάση)

- Πλεόνασμα €709 εκατ. ή 0,3% του ΑΕΠ
- Πρωτογενές πλεόνασμα €2,8 δισεκ. ή 1,1% του ΑΕΠ

Υπέρβαση στόχου από τις δαπάνες (-€590 εκατ.) και από τα έσοδα (+€170 εκατ.)

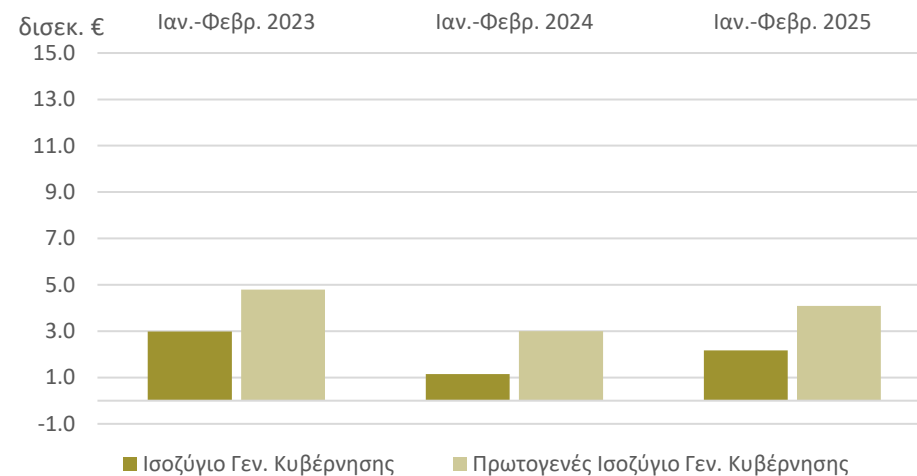
Επιδείνωση σε σχέση με πέρυσι λόγω μείωσης των καθαρών εσόδων (-7,2%)

- Αύξηση σε αρκετές κατηγορίες εσόδων, σε σχέση με πέρυσι, μείωση στα έσοδα του ΤΑΑ
- Ετεροχρονισμοί πληρωμών στο σκέλος των δαπανών

Εκτιμήσεις για βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης

- **IOBE (2024):** 10 ευρώ νέων δαπανών με κάρτες συνδέονταν κατά μέσο όρο το 2022 με 0,67 ευρώ προηγουμένως αδήλωτα έσοδα από ΦΠΑ
- **ΑΑΔΕ (2025):** Το 1/3 της αύξησης των εσόδων ΦΠΑ της περιόδου 2022-2024 αποδίδεται στη βελτιωμένη συμμόρφωση

Ταμειακό ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης

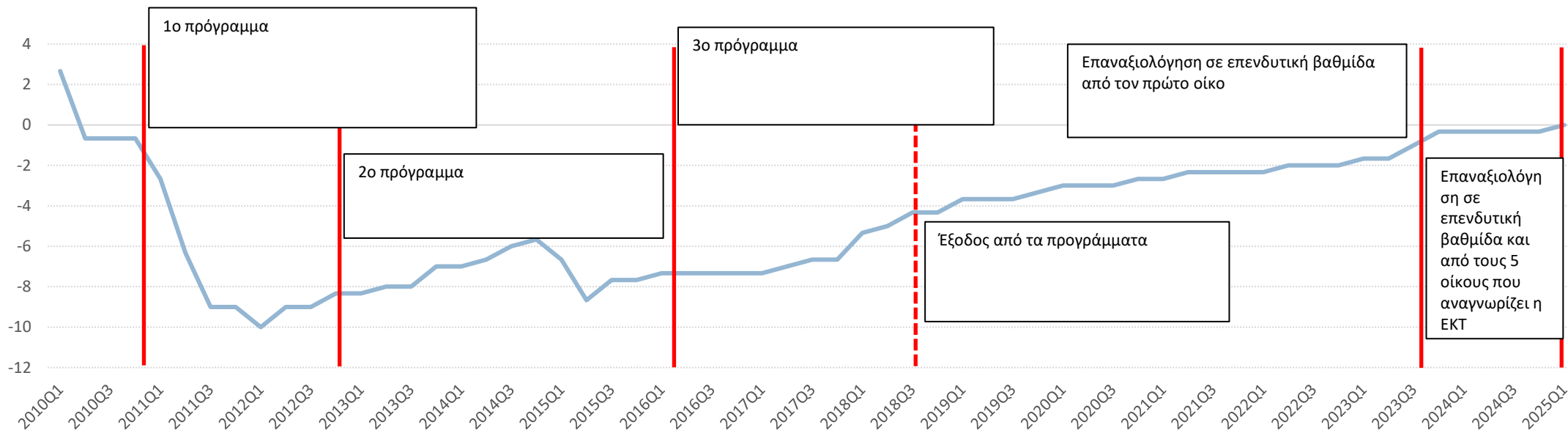

Πηγή: ΥΠΟΙΚ

Η πορεία αναβάθμισης της πιστοληπτικής αξιολόγησης του δημοσίου στην επενδυτική βαθμίδα από όλους τους διεθνείς οίκους που αναγνωρίζει η ΕΚΤ διήρκησε 15 έτη

Αριθμός Πιστοληπτική αξιολόγηση ελληνικών κρατικών ομολόγων: Αριθμός βαθμίδων πάνω/κάτω από την επενδυτική (2010-2025)

Πηγές: Fitch, S&P, Moody's, Επεξεργασία δεδομένων: IOBE

Σημείωση: Αριθμητικός μέσος αξιολόγησης από τρεις διεθνείς οίκους: S&P, Moody's, Fitch

- **Κοινή συνισταμένη για τις αναβαθμίσεις** σύμφωνα με τις πρόσφατες εκθέσεις των οίκων αξιολόγησης, αποτελούν: η βελτίωση των δημοσίων οικονομικών και της φορολογικής συμμόρφωσης, η μείωση των ΜΕΔ στο τραπεζικό σύστημα, η βελτίωση στην επιχειρηματική εμπιστοσύνη και η πολιτική σταθερότητα.
- Ως **μεσο-μακροχρόνιοι κίνδυνοι**, αναφέρονται το έλλειμμα στο εξωτερικό ισοζύγιο, οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, το δημογραφικό πρόβλημα

Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε περαιτέρω το δ' τρίμηνο του 2024, με βελτίωση στο ποσοστό συμμετοχής στην εργασία

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

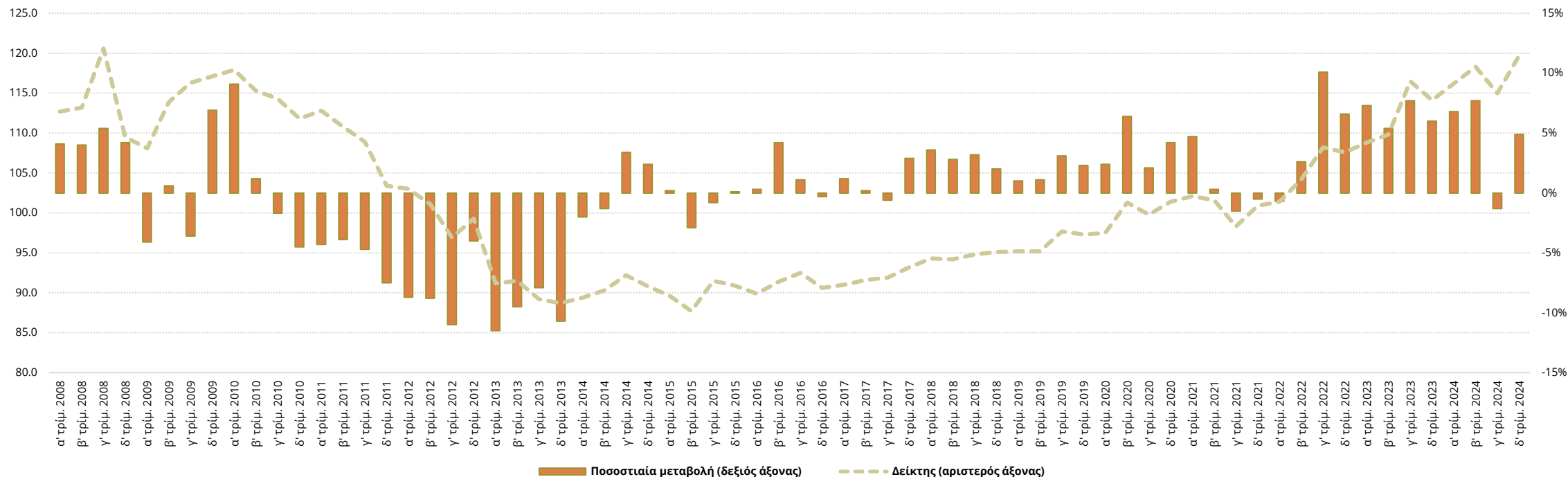
- Στο 9,5% **το ποσοστό ανεργίας** το δ' τρίμ. του 2024 από 10,5% πέρυσι. Αύξηση στο **ποσοστό συμμετοχής** στην εργασία, μειώνοντας την απόκλιση από τον μέσο Ευρωπαϊκό όρο.
- **Αύξηση απασχόλησης** σε τομείς όπως **Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες** (+36,7 χιλ. απασχολούμενοι), **Εκπαίδευση** (+31,5 χιλ. απασχολούμενοι), και **Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσικλετών** (+29,7 χιλ. απασχολούμενοι).
- Αρνητικό το **ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων στον ιδιωτικό τομέα** το δ' τρίμ. του 2024, κατά 232,4 χιλ. άτομα, έναντι αρνητικού ισοζυγίου το δ' τρίμ. του 2023 (-195,5 χιλ.).

Άνοδος του μισθολογικού κόστους κατά το δ' τρίμ. του 2024

Εξέλιξη εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους, τρέχουσες τιμές

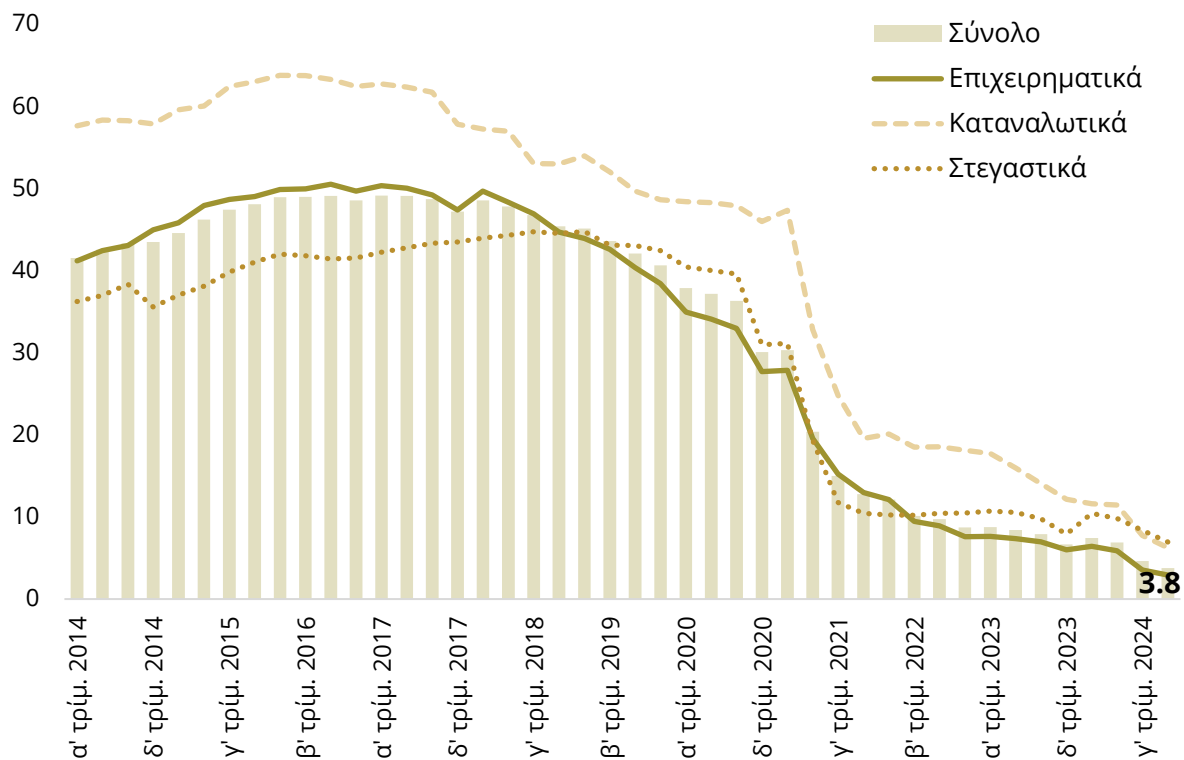
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & Eurostat, Επεξεργασία: IOBE

- Το δ' τρίμ. του 2024, το μισθολογικό κόστος αυξήθηκε ετησίως κατά 4,9%, και κατά 4,1% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο.
- Η σωρευτική αύξηση του μισθολογικού κόστους (18,6%) από τις αρχές του 2022 υπερβαίνει την σωρευτική αύξηση του ΔΤΚ κατά την ίδια περίοδο (14,6%).

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια στους τραπεζικούς ισολογισμούς κατέγραψαν νέο ιστορικό χαμηλό το δ' τρίμ. 2024

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, % του συνόλου των δανείων των τραπεζών, ανά κατηγορία

Πηγή: ΤτΕ, Επεξεργασία: IOBE

...ωστόσο παραμένουν υψηλά στο σύνολο της οικονομίας και υπό τη διαχείριση των Servicers, €74,8 δισεκ. στα τέλη του 2024.

Θετικές τάσεις: Ισχυρή ανάκαμψη πιστωτικής επέκτασης προς επιχειρήσεις, αύξηση ζήτησης για στεγαστική πίστη, υψηλή τραπεζική κερδοφορία, ρευστότητα και κεφαλαιακή επάρκεια.

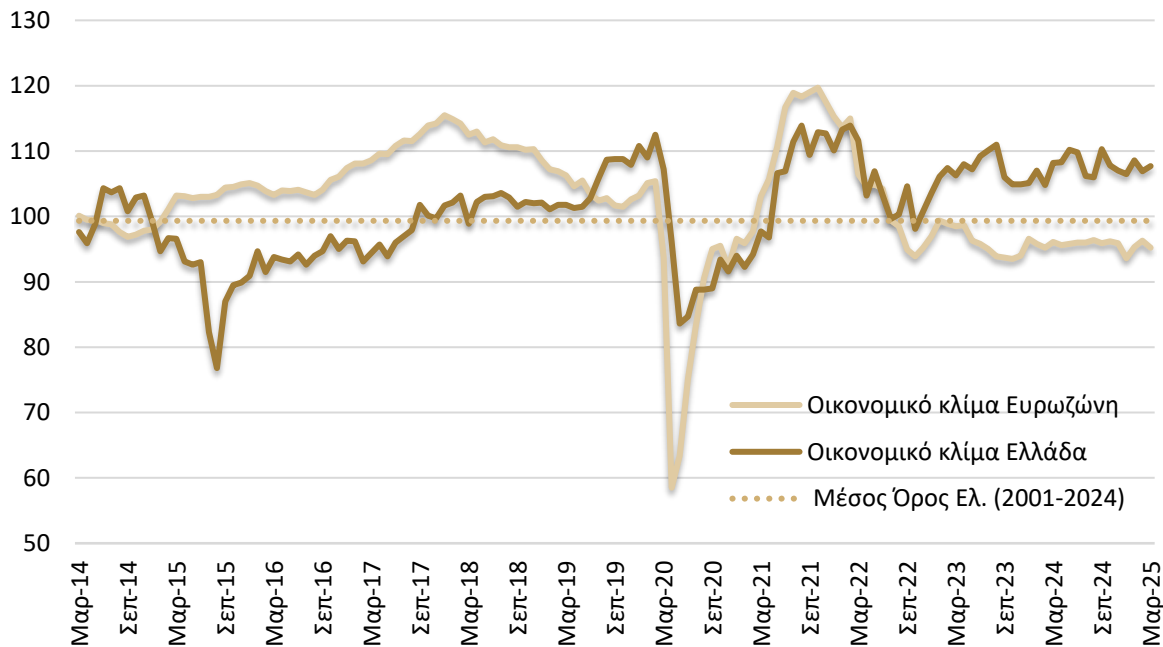
Προκλήσεις: Υψηλότερη έκθεση των τραπεζών σε κρατικά ομόλογα, DTCs, υψηλό περιθώριο επιτοκίου, επιτόκια ιδιωτικού δανεισμού υψηλότερα από άλλες χώρες της ΕΕ

Προτεραιότητα: επιτάχυνση του δανειακού σκέλους του «Ελλάδα 2.0», υλοποίηση παραμένει οπισθοβαρής

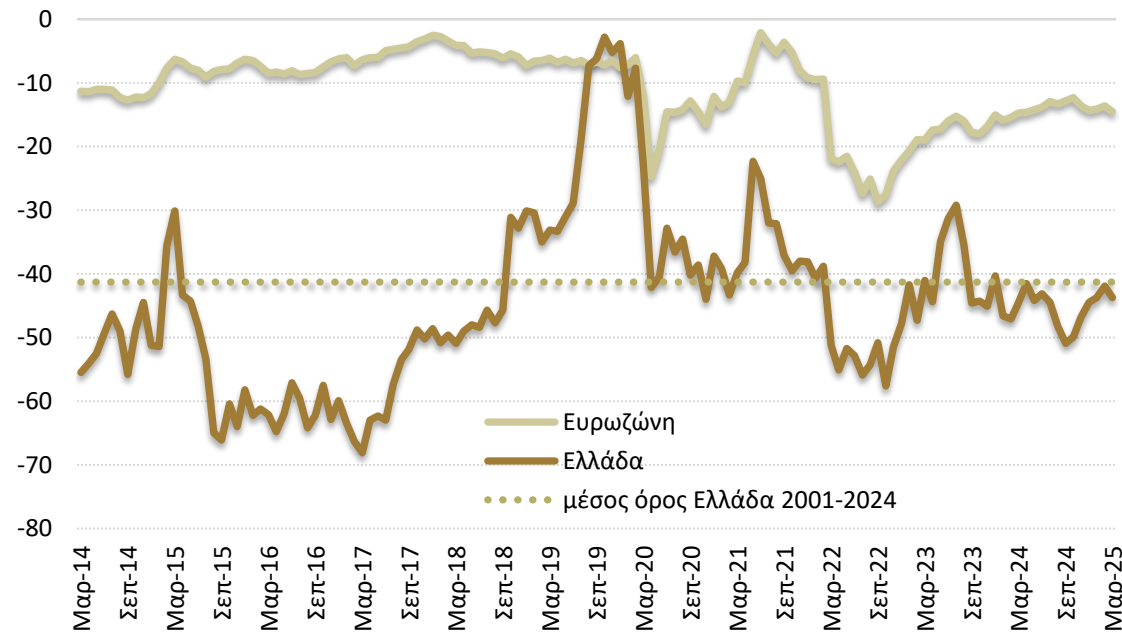

Μικρή βελτίωση οικονομικού κλίματος το α' τρίμηνο του 2025, ήπια υψηλότερα από το αντίστοιχο τρίμηνο πέρυσι

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Βελτίωση της Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης το πρώτο τρίμηνο του 2025, στα επίπεδα του προηγούμενου τριμήνου η οικονομία της Ευρωζώνης

Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας: μικτή εικόνα με ενίσχυση βιομηχανίας, κατασκευών, τουρισμού – απώλειες σε λιανεμπόριο

Βιομηχανία

- Ενίσχυση βιομηχανικής παραγωγής κατά 5,2% στο 2024 – ταχύτερη βελτίωση σε σχέση με το 2023 (2,3%), σημάδια κόπωσης το πρώτο δίμηνο του 2025.
- Αποκλιμάκωση των τιμών κατά 1,1%, με ώθηση από τις πωλήσεις στη διεθνή αγορά.

Κατασκευές

- Εκ νέου επιτάχυνση της οικοδομικής δραστηριότητας 2024 (+19,5% αντί +10,3%).
- Ρεκόρ τουλάχιστον πενταετίας στην έκδοση νέων αδειών
- Ενίσχυση επιχειρηματικών προσδοκιών στο α' τρίμ. του 2025

Τουρισμός

- Αύξηση στον κύκλο εργασιών του τουρισμού κατά 6,4% το 2024
- Αύξηση σε καταλύματα (7,1% αντί 9,8% το 2023) και στην εστίαση (9,0% αντί 6,4%)

Λιανικό Εμπόριο

- Μείωση 1,5% στον όγκο του Λιανικού Εμπορίου το 2024 αντί απωλειών 3,3% το 2023
- Περιορίζονται εκ νέου οι προσδοκίες στο πρώτο τρίμηνο του 2025

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2025

Βασικό Σενάριο 2025

- Η **οικονομία της Ευρωζώνης** ακολουθεί το βασικό σενάριο της ΕΚΤ (Μάρτιος 2025) για ανάπτυξη 0,9% το 2025 (από πρόβλεψη για 1,1% στο προηγούμενο τρίμηνο και 1,3% τον Σεπ. 2024) από 0,8% το 2024, και πληθωρισμό 2,3% το 2025 (από 2,1% στο προηγούμενο τρίμηνο) από 2,4% το 2024.
- **Όξυνση της εμπορικής αβεβαιότητας** βραχυχρόνια, αλλά **αποφυγή κλιμάκωσης ενός παγκόσμιου εμπορικού πολέμου**, υποθέτοντας ότι είτε θα επιτευχθεί μια μορφή εμπορικής συμφωνίας μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ είτε η απόκριση της ΕΕ ως προς νέους δασμούς θα είναι μετριοπαθής και στοχευμένη.
- Τα **επιτόκια** ακολουθούν την τάση των σημερινών προθεσμιακών συμβολαίων, δηλαδή το Euribor 3-μηνών σταδιακά υποχωρεί από κοντά στο 2,8% στην αρχή του έτους προς την περιοχή του 2,0% (από προσδοκία για 1,9% το προηγούμενο τρίμηνο) στα τέλη του 2025. Τα επιτόκια στην Ευρώπη αναμένεται να παραμείνουν σε παρεμφερή επίπεδα το 2026.
- Οι **διεθνείς τιμές των ενεργειακών αγαθών** ακολουθούν το βασικό σενάριο της ΕΙΑ, με σταθεροποιητικές τάσεις το 2025, χαμηλότερα από το επίπεδό τους το 2024.
- Σταδιακή **αποκλιμάκωση της γεωπολιτικής έντασης** στην Ουκρανία.
- Η υλοποίηση του **Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** επιταχύνεται το 2025, με στόχο την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων δράσεων εντός χρονοδιαγράμματος.
- Ο εισερχόμενος **τουρισμός** για το 2025 αναμένεται ότι θα διατηρήσει τις θετικές επιδόσεις του 2024, σε πραγματικούς όρους.

Προβλέψεις 2025

- **Ανάπτυξη: ≈ 2,2%**
- Ιδιωτική κατανάλωση: ≈ 1,2%
- Δημόσια κατανάλωση: ≈ 0,6%
- Επενδύσεις (Πάγιες): ≈ 6,0% (9,5%)
- Εξαγωγές: ≈ 2,2%
- Εισαγωγές: ≈ 1,5%
- **Ανεργία: ≈ 9,3%**
- **Πληθωρισμός (ΕνΔΤΚ): ≈ 2,8%**

Κίνδυνοι και θετικές προοπτικές

Κίνδυνοι

- Κλιμάκωση του **εμπορικού πολέμου** ο οποίος ενδέχεται να οδηγήσει σε διαταραχές στους ρυθμούς ανάπτυξης, τον πληθωρισμό και τη σταθερότητα στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, με ερωτηματικά ως προς την ταχύτητα χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής.
- Η διατήρηση των **γεωπολιτικών εντάσεων σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή** αποτελεί μείζων παράγοντα ανησυχίας ως προς την ενεργειακή ασφάλεια, τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις διεθνείς πολιτικές εξελίξεις.
- **Αβεβαιότητα** ως προς τα δημοσιονομικά μεγέθη της ΕΕ ως απόρροια του σχεδίου επανεξοπλισμού.
- Εναλλακτικό σενάριο μεγάλης αύξησης των **διεθνών τιμών ενέργειας** με αρνητικές επιπτώσεις στο κόστος παραγωγής και την αποκλιμάκωση των επιτοκίων.
- Υψηλό έλλειμμα στο **εξωτερικό ισοζύγιο**, με διαρθρωτικά χαρακτηριστικά.
- **Απώλεια ανταγωνιστικότητας** λόγω υψηλότερου του μ.ό. της Ευρωζώνης πληθωρισμού.
- Καθυστερήσεις στην εξυγίανση των **«κόκκινων» δανείων** εκτός τραπεζικών ισολογισμών, που δρουν ως εμπόδιο στην ανακατανομή των πόρων.

Θετικές προοπτικές

- Η επιτάχυνση στην υλοποίηση του αναθεωρημένου **Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** δύναται να «ξεκλειδώσει» διεθνή κεφάλαια για παραγωγικές και περισσότερο μακροχρόνιες επενδύσεις.
- Το **χαμηλότερο κόστος χρήματος** αποτελεί ευκαιρία για επιτάχυνση των επενδύσεων.
- Ο **εμπορικός προστατευτισμός** δημιουργεί νέες ισορροπίες στις διεθνείς εμπορικές ροές, με προοπτική για αύξηση των μεριδίων αγοράς για ελληνικές εξαγωγές με αυξημένη προστιθέμενη αξία.
- Συνέχιση της **βελτίωσης της φορολογικής συμμόρφωσης**.

Ειδική μελέτη*

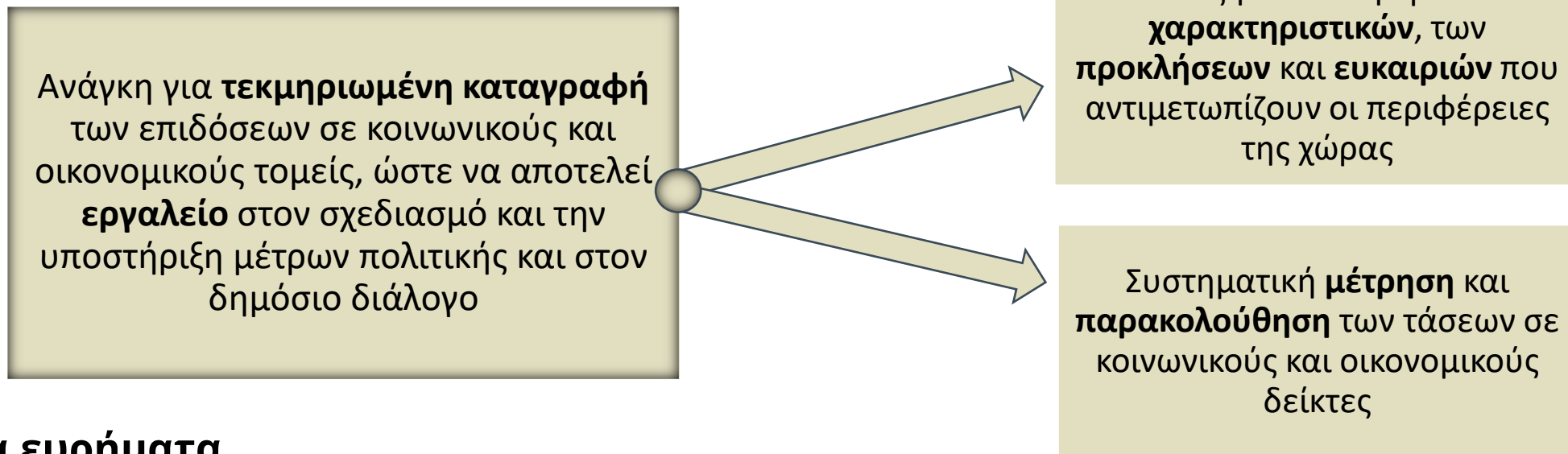
Έκθεση κοινωνικών και οικονομικών τάσεων στις ελληνικές περιφέρειες

Η μελέτη υλοποιήθηκε με την υποστήριξη του Παρατηρητηρίου Περιφερειακών Πολιτικών

* Τεύχος 2^ο (ΙΟΒΕ, 2024). Διαθέσιμο [εδώ](#)

Πλαίσιο. Ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής, εθνικοί στόχοι περιφερειακής ανάπτυξης και σύγκλισης Αφετηρία και σκοπός της έκθεσης

Κύρια ευρήματα

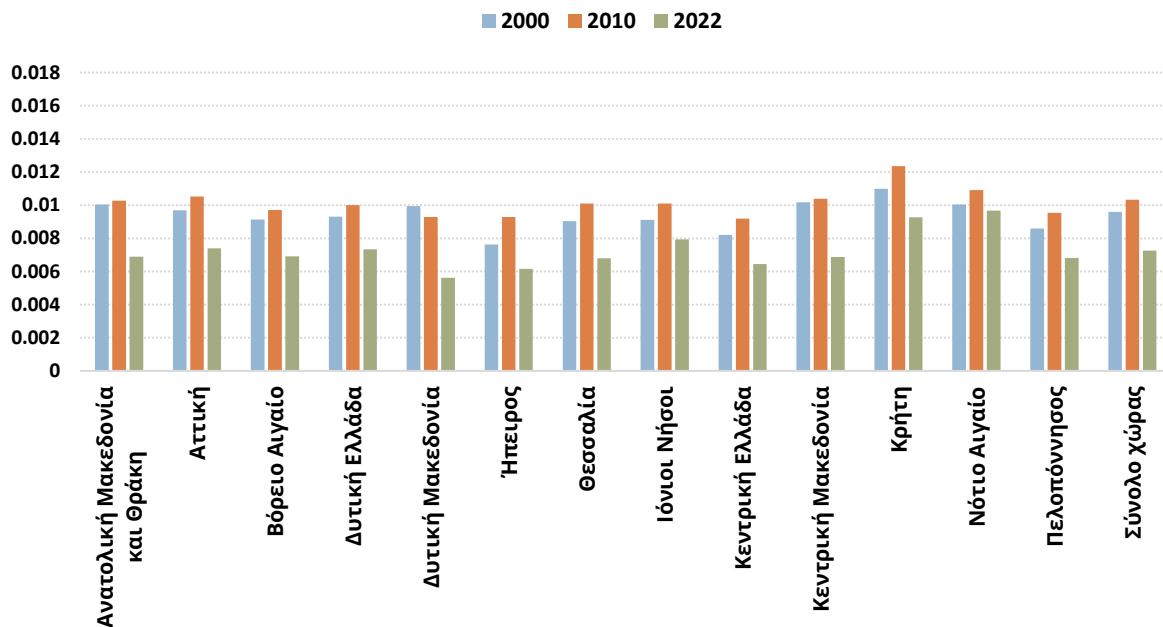
- Η ποικιλομορφία των ελληνικών περιφερειών αποτελεί μέρος του συγκριτικού τους πλεονεκτήματος
- Η ετερογένεια στις επιδόσεις σε μια σειρά από τομείς αναδεικνύουν τα περιθώρια για βελτίωση και σύγκλιση
- Ευκαιρίες για άμβλυση των ανισοτήτων και ενίσχυση των προοπτικών για ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη
- Το δεύτερο τεύχος αναδεικνύει διακριτές βραχυχρόνιες τάσεις ανά περιφέρεια

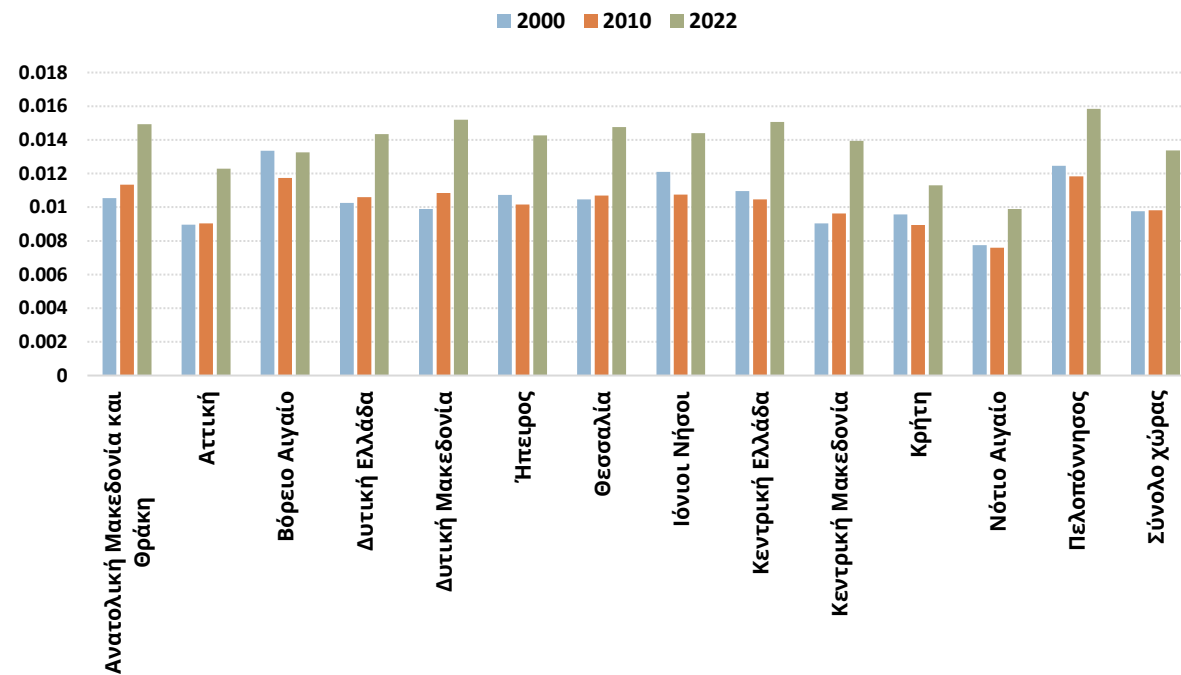

Ανά τα χρόνια, παρατηρείται αύξηση των θανάτων και μείωση των γεννήσεων ανά περιφέρεια, με τη μεγαλύτερη διαφορά τους να βρίσκεται το 2022

Κατά κεφαλήν γεννήσεις

Κατά κεφαλήν θάνατοι

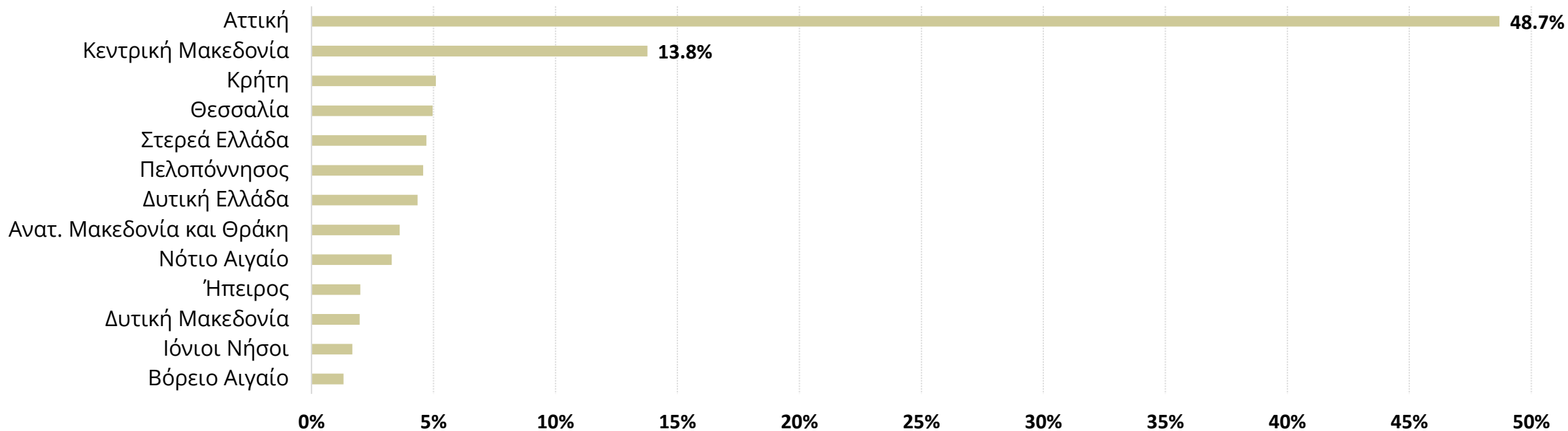
Πηγή: Eurostat. Ανάλυση IOBE

- Αν και ο συντελεστής γονιμότητας δεν βρίσκεται στη χαμηλότερη τιμή του το 2022 ανά τις περιφέρειες, η μείωση των γεννήσεων αντανάκλα το γεγονός πως γεννιούνται λιγότερα παιδιά ανά νοικοκυριό, καθώς και στη γήρανση των νοικοκυριών
- Η αύξηση των θανάτων είναι αντίρροπη στην τάση του προσδόκιμου ζωής, αλλά σχετίζεται με τη γήρανση του πληθυσμού
- Η αναβολή της απόκτησης παιδιών αποτελεί ξεκάθαρη τάση σε όλες τις περιφέρειες

Η οικονομική δραστηριότητα συγκεντρώνεται κυρίως στις περιφέρειες των δύο μεγάλων αστικών κέντρων...

Μερίδιο των περιφερειακών οικονομιών στο εθνικό ΑΕΠ, 2023

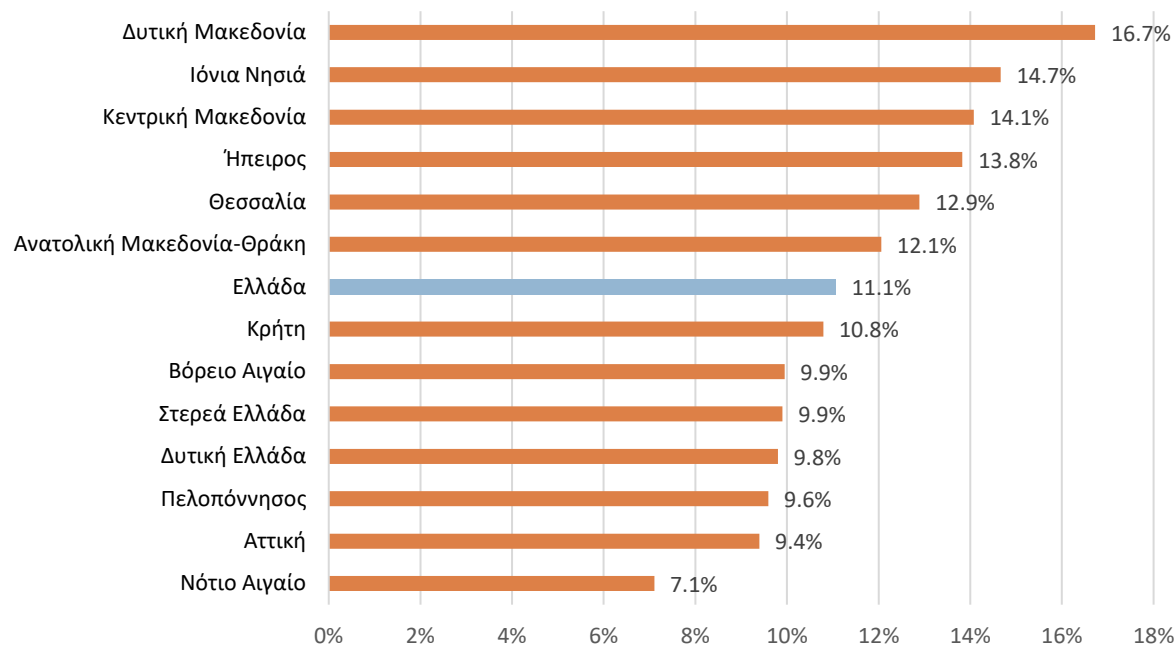
Πηγή: Eurostat. Ανάλυση IOBE

...με την Αττική να παράγει σχεδόν το **μισό του συνολικού ΑΕΠ**, πάνω από το **ένα τρίτο των επενδύσεων** και πάνω από το **μισό των εξαγωγών**.

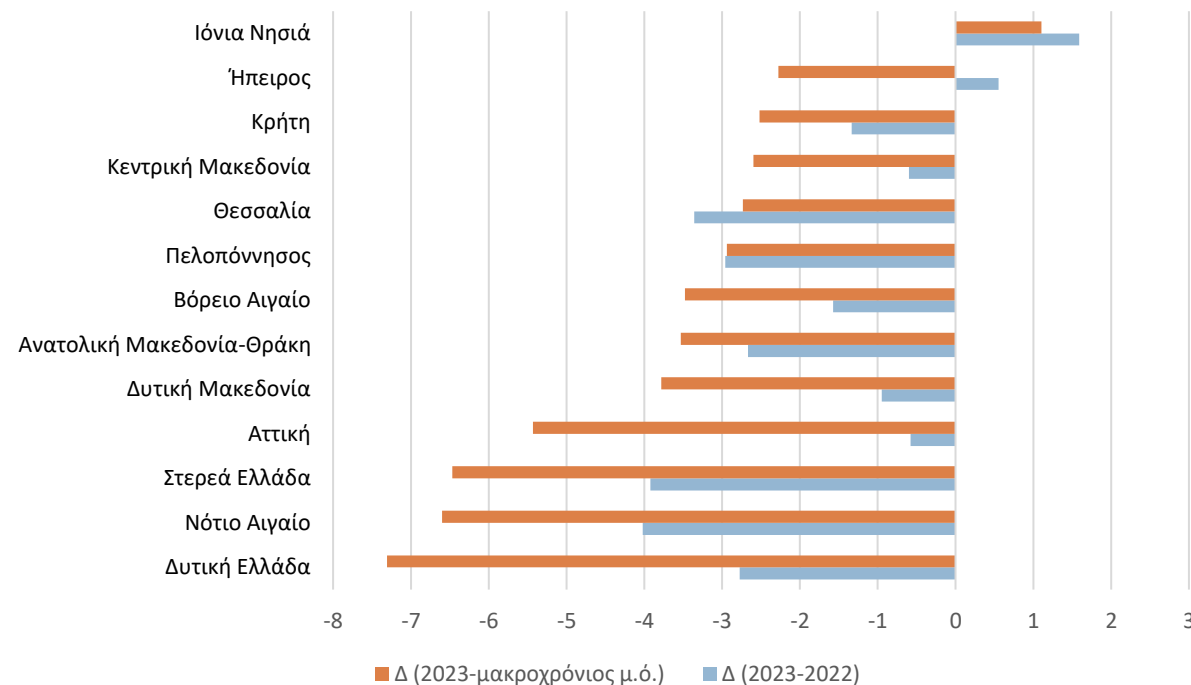
Συρρικνώθηκε περαιτέρω το ποσοστό ανεργίας σε 11 περιφέρειες το 2023, παραμένει υψηλή η διασπορά...

Ποσοστό ανεργίας, 2023

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ. Ανάλυση IOBE

Μεταβολή στο ποσοστό ανεργίας, 2023

...με την ισχυρότερη πτώση να καταγράφεται στη Δυτική Ελλάδα, το Νότιο Αιγαίο και τη Στερεά Ελλάδα. Η Δυτική Μακεδονία παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας.

Η κατανομή της απασχόλησης μεταξύ πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα διαφέρει σημαντικά μεταξύ των περιφερειών

Ποσοστό επιχειρήσεων «ζόμπι» ανά κατηγορία μεγέθους βάσει κύκλου εργασιών, στο δείγμα της ICAP, 2002-2021

	Μερίδιο 2023				Μερίδιο 2023 - μ.ό. 2000-2023		
	(σε %, επί συνόλου περιφέρειας)				(σε π.μ.)		
	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής		Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	22.9%	15.4%	61.6%		-4.6	-1.8	6.4
Κεντρική Μακεδονία	14.2%	17.8%	68.0%		0.2	-3.0	2.8
Δυτική Μακεδονία	19.0%	21.7%	59.4%		0.1	-6.4	6.3
Ήπειρος	14.7%	15.9%	69.4%		-4.4	-2.8	7.2
Θεσσαλία	21.6%	14.8%	63.6%		-2.3	-3.0	5.3
Ιόνια Νησιά	7.0%	11.7%	81.3%		-8.7	-2.0	10.7
Δυτική Ελλάδα	21.8%	13.4%	64.9%		-3.6	-2.5	6.1
Στερεά Ελλάδα	18.4%	26.6%	55.1%		-2.4	0.1	2.4
Αττική	1.1%	14.8%	84.1%		0.2	-4.5	4.3
Πελοπόννησος	24.8%	16.9%	58.3%		-6.0	1.1	4.8
Βόρειο Αιγαίο	20.1%	8.9%	71.0%		3.6	-5.0	1.4
Νότιο Αιγαίο	5.3%	15.8%	78.9%		-1.6	-1.9	3.5
Κρήτη	17.1%	13.7%	69.2%		-3.7	-1.4	5.2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ. Ανάλυση IOBE

Ως κοινή μακροχρόνια τάση, αναδεικνύεται η αύξηση του μεριδίου απασχόλησης στον τριτογενή τομέα. Αντιθέτως, το μερίδιο απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα έχει μειωθεί ή παραμένει στάσιμο, πλην του Βορείου Αιγαίου, ενώ το μερίδιο στον δευτερογενή τομέα έχει ενισχυθεί μόνο σε Πελοπόννησο και Στερεά Ελλάδα.

Περιθώρια για βελτίωση και ευκαιρίες για σύγκλιση σε μια σειρά από τομείς

- Η **μείωση και γήρανση του πληθυσμού** αποτελούν εθνικό πρόβλημα, σχετίζονται με τους ρυθμούς ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ παρουσιάζουν μειωμένη ένταση σε επιμέρους περιοχές όπως η Κρήτη και το Νότιο Αιγαίο. Οι γεννήσεις υπολείπονται των θανάτων πλέον και στις 13 περιφέρειες. Η τάση μετριάζεται από θετικές καθαρές μεταναστευτικές ροές σε 10 περιφέρειες.
- Η **οικονομική δραστηριότητα** παρουσιάζει αμείωτα υψηλή συγκέντρωση στην Αττική, όπου καταγράφεται με διαφορά και το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Ο ρυθμός επενδύσεων και πιστωτικής επέκτασης ανακάμπτουν με διαφορετική ταχύτητα μεταξύ των περιφερειών.
- Η **ανάγκη για σύγκλιση μεταξύ περιφερειών σε βασικούς οικονομικούς δείκτες** παραμένει βασικός στόχος και πρόκληση, καθώς οι περιφέρειες των δύο μεγαλύτερων αστικών κέντρων και μεγάλο μέρος της νησιωτικής Ελλάδας καταγράφουν ταχύτερες επιδόσεις σε πολλούς τομείς.
- Η **ετερογένεια μεταξύ περιφερειών σε βασικούς κοινωνικούς δείκτες** και η απόκλιση από τον μέσο Ευρωπαϊκό όρο παραμένει έντονη, όπως για θέματα εισοδηματικής ανισότητας, υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής προστασίας.

Επόμενα βήματα

- Συστηματική παρακολούθηση τάσεων και εμβάθυνση ανάλυσης σε επιμέρους θεματικές
- Σχεδιασμός πολιτικών οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψιν τα πλέον πρόσφατα στοιχεία και τις ανάγκες ανά περιφέρεια

Χορηγός τεύχους

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

@IOBE_FEIR

@iobe.foundation

@IOBE - Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (FEIR)